

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
ILUSTROVANÁ KNIHA PRO STARŠÍ MLÁDEŽ
SETKÁNÍ
Plekhanova Daria

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Komiks a ilustrace pro děti

Bakalářská práce
ILUSTROVANÁ KNIHA PRO STARŠÍ MLÁDEŽ
SETKÁNÍ
Plekhanova Daria

Vedoucí práce: Doc. M.A. Barbara Šalamounová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

podpis autora

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	5
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	7
3. CÍL PRÁCE	8
4. PROCES PŘÍPRAVY	9
5. PROCES TVORBY	10
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	11
7. POPIS DÍLA	12
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	13
9. SILNÉ STRÁNKY	14
10. SLABÉ STRÁNKY	15
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	16
12. RESUMÉ	17
13. SEZNAM PŘÍLOH	18

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Za vysokými kopci, hustými lesy, v dalekém městě Nižnem Novgorode, žila byla já. V dětství se mi líbilo číst knihy, ale ještě více se mi líbilo považovat ilustrace. Ruské ilustrace v knihách té doby byly neobvyklé, s výrazným autorským stylem, a někdy trochu děsivé. Pro mě ilustrace splynula s textem a ovlivnila nejen na vnímání díla, ale i na vnímání života. Později jsem si uvědomila, že to je jeden ze způsobů, jak sdělit to, co chceš říct, mladé generaci, a obecně ostatním lidem. Mě zajímalo to spojení obrazu a textu v představách člověka. Také k této dvojici je skvělé třetí složka - zvuk, včetně hudby a hlasu. Všechno to bylo výborně smíšeno v animaci, které jsem pozorovala. Později jsem byla fascinována anime. Touha kreslit své vlastní příběhy o oblíbených postavách motivovala mě kreslit stále častěji a častěji, i když jsem od dětství milovala kreslit a něco štourat.

Po škole jsem šla na střední uměleckou školu na obor grafický design. V průběhu studia jsem si uvědomila, že grafický design není pro mě, a na konci studia rozhodla s tím, čím se chci zabývat, když jsem kreslila pro své bakalářské práce ilustrace k pohádkám Stěpana Pisachova.

Rodiče nabídli mi jít studovat do zahraničí, a zastavili jsme se na Česku. Začala jsem hledat umělecké školy, a když na ZČU našla obor Komiks a ilustrace pro děti, najednou si uvědomila, že chci studovat právě tam. Když jsem dělala přijímací zkoušky sem, čekala, že budeme zabývat spíš ilustracemi k cizím textům. Ale když nás začali učit základům storybordu a psaní scénářů, uvědomila jsem si, že teď musím se stát komiksářem.

V prvním ročníku jsem nakreslila svůj první komiks "Žár v očích". Ne, samozřejmě jsem kreslila komiksy i do toho, ale v podstatě to byly krátké stripy. Tento komiks měl 4 stránky a vyprávěl o kmenu v džungli, který prováděl rituál komunikace s duchem ohně, a taky o jednom turistu, který není včas se k nim dostal. Mým dalším úkolem byla dětská ilustrovaná básnička "Chamtivá vrána". Líbilo se mi pracovat nad touto knihou, protože v té době to bylo přesně to, nad čím jsem chtěla pracovat.

Na konci toho léta se stalo důležité pro mě událost - začala jsem kreslit svůj komiks DIVINORUM, o dvou kamarádech a jejich bizarních dobrodružstvích. Dávám tento komiks na internet, a on již favoritem mnoha lidí. DIVINORUM obsahuje již téměř 200 stránek.

Další mou prací na fakultě se staly dva čtyřstránkových komiksa. Jeden z nich, "Second life", byl na téma pokušení a vyprávěl o starém muži, který se dostal mládí od démona výměnou za všechny radosti života. Druhý komiks byl

vypracován pro soutěže CoMIX, nakreslený podle aztécké legendy o stvoření nebeských svítidel. Opravdu jsem si užila práci na tomto komiksu, zejména vypracování postav aztéckých bohů, inspirovaných starověkými výkresů aztécků. Ale bohužel se mi nepodařilo krásně a správně napsat text ke komiksu. To mě vedlo k dalšímu komiksu.

Na konci druhého ročníku jsem namalovala 12-stránkový komiks "Co jsem potkal", o dobrodružstvích mimozemšťana ve svém podivném nadpozemském světě. Zvláštností tohoto komiksu bylo v tom, že každá stránka by měla pracovat odděleně od ostatních, a vyprávěla svůj malý příběh. A co je nejdůležitější - tento komiks byl úplně beze slov, tak že příběh měl vyjádřit jen v obrazech. Líbilo se mi pracovat beze slov, protože vizuální obraz nemá jazykových hranic a nevyžaduje překlad. To mělo vliv na výběr tématu mé bakalářské práce.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Takže, je téma pro mé bakalářské práce se vyvinula již na konci druhého ročníku- rozhodla jsem se, že chci vymyslet krátký příběh a vyprávět ji beze slov, jen v obrazech. To přináší knihu do animace, kdy jedna scéna se vlévá do jiné.

Musela jsem tvrdě pracovat s příběhem, i když začala přemýšlet o něm ještě v létě. Vždy mě přitahovalo něco neobvyklého, mystické a nadpozemské, takže jsem už věděla, že v mé knize budou podílet nejen lidé, ale i mimozemšťané.

Dalším tématem, mě velmi zajímá a vzrušující, je příroda. Mám radost z komunikace s přírodou, a snažila jsem se částečně aplikovat to na knížku. Původně tento příběh se týkal otázek životního prostředí, ale v důsledku vývoje příběhu toto téma se odstěhovala na druhý plán. Hlavním tématem se staly rozdíl úhlů pohledu, porozumění a nedorozumění mezi lidmi (a nejen lidmi), a také střet různých kultur.

3. CÍL PRÁCE

Cílem mé práce je ukázat, že komiks a příběh mohou existovat bez textové složky. Mnozí mi říkají, že komiks beze slov může být nechápan lidmi, nebo chápan ne tak, jak to znamenalo. Ale já nevidím v tom problém. Nemyslím si, že kniha by měla přímo mluvit o všem, co se děje na její stránkách. Byla bych ráda, aby se člověk při prohlížení knížky přemýšlel nad tím, co se v ní děje, není automaticky jí vstřebával. A není tak strašné, pokud to člověk pochopí jinak, než jsem vymyslela, protože vnímání knihy záleží na pohledu čtenáře, a pro každého se kniha obrátí svou stranou. Je to jako v životě - můžeš uvidět na ulici nějaké náhodné situaci ze strany, ale nikdo se ti nebude vysvětlovat v detailu, co se tam děje - to si musíš vyřešit sám.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Děj knihy se začal vyvíjet u mě v hlavě ještě v létě, ale prošel velké změny od té doby. Od začátku jsem věděla, že začnu příběh s pádem na zem cizí civilizace, protože jsem chtěla ukázat setkání dvou kultur. Opravdu země v této knize - není země, a lidé nejsou pozemšťané, ale souhlasím, od nás se liší pouze jazykem.

Původně jsem chtěla nazvat knihu "Plíseň z vesmíru", protože mimozemšťané v me knize objeví v podobě substance, která se skládá z jednotlivých bytostí, ale může působit a vyvíjet se jako jednotný organismus. Možná na mě ovlivnila kniha "Solaris", kterou jsem nedávno četla, v níž je popsána planeta, pokrytá rudým oceánem, který je jednou bytostí, jednou přerostlou buňkou. Zajímala jsem se hodně o vývoji a proces života plísní, bakterií a jiných mikroorganismů, a taky hledala informace o možnosti nalezení živých organismů na kosmických tělech, třeba na asteroidech, a o možnosti jejich pádu na jiné planety.

V této době jsem prozkoumala různé komiksy beze slov, mě zajímali o způsoby podání informací v obrazech. Snad nejvíce mě zasáhly do paměti ilustrace od Mobiusa, protože se mi blíží jeho fantastický vesmírný předmět, stejně se mi líbil komiks "Frank" od Jimiho Woodringa.

Téměř okamžitě se v mé hlavě objevila myšlenka umístit mimozemšťana v tělo člověka, aby měl možnost podívat se na lidskou společnost zevnitř, ne přitahuje pozornost.

Takže se začátkem knihy jsem se rozhodla docela rychle, ale následné události silně změnily v průběhu práce na příběhu. V malých příběhů, odehrávajících se s chlapcem-mimozemšťanem v lidském městě, chtěla jsem vyprávět o tom, že jedna situace může být odlišně vnímána dvěma různými osobnostmi. Pro jednoho člověka řeznictví je obyčejná, a dokonce i atraktivní podívaná, u jiného to způsobí odmítnutí a strach. Pro jednoho otevření třetího oka je cíl, ale pro někoho jiného je to problém.

Kromě přípravy příběhu jsem hledala vhodnou techniku kreslení ilustrací. Chtěla jsem si vybrat techniku, v níž není zvyklá pracovat, a střídavě zkoušela pastelky, akryl a spojení různých materiálů. Ale bohužel se ukázalo, že je potřeba strávit spoustu času, aby se dobře zvládnout nové techniky, ale můj čas byl uklouznutí na vytvoření zápletky a skic, které by mohly tento příběh předat. Tak jsem se rozhodla, že nebudu skákat nad svou hlavou a vybrala techniku, ve které pracuji již dlouho - tuš a akvarel.

5. PROCES TVORBY

Takže, když děj byl více méně tvořen, začala jsem pracovat na skicy. Nejprve jsem rozdělila příběh na hodně krátkých bodů - akce, udělala malou knižní maketu, a v obecné rovině nakreslila malý obrázek ke každému z těchto bodů. Pak jsem překreslila každý obrázek ve formátu 20x20cm. V této fázi, díky pomoci a rad vedoucí práce, musela jsem udělat hodně změn, jak v příběhu, tak i v jednotlivých obrazech, protože se ukázalo, že mnoho dějovými zvraty nejsou zřejmé bez textu a jsou srozumitelné jen pro mě.

První stránky jsem malovala akrylem, ale již v této fázi zjistila, že moje technika malování akrylem není dostatečně vysoká, a tak jsem se rozhodla přejít na akvarel a tuš. V knize způsob kreslení se mění v okamžiku, kdy mimozemšťan se přenáší do těla chlapce, a tím se mění pohled na svět.

Po zpracování makety jsem překreslila skicy znovu, a už podle nich dělala finalní ilustrace. Dávala jsem akvarelový papír nahory skicy, a s pomocí světla nesla náčrtek na papír. Poté jsem kreslila kontury štětcem a hnědou tuší. S akvarelem jsem pracovala v několika vrstvách. První vrstva je velmi světlá, pokrývá celou stránku a dává tón, druhá vrstva je hlavní, ona ukazuje barvu a tón každého předmětu. Třetí vrstva dodává obrázku stíny a detaily.

Poté, co všechny ilustrace byly vypracovány, jsem naskenovala a dopracovala obrázky ve photoshopu tím, že upravila jas a kontrast, opravila drobné chyby a lehce stlumila barvy. Hotové ilustrace jsem složila do jednoho dokumentu v inDesign.

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Když byla kniha nakreslena a upravená, přišel čas ji vytisknout. Chtěla jsem udělat knihu v technice leporello, aby bylo možné nasadit knihu jako pásku a dívat se na obrázky jeden za druhým. Proto jsem se vytiskla knihu na dlouhý formát papíru, aby spár bylo co nejméně. Papír na to jsem použila obyčejný, bílý, 120 g, dobře na něj padáji barvy při tisku. Dále jsem rozřízla vytištěné knihy na proužky, poskládala harmonikou a slepila složky mezi sebou. Poté jsem začala dělat obalku. Ona je vyrobena z 2mm lepenky a potáhnuta modrým plátnem. Nad ním jsou nalepeny obrázky. Tento způsob jsem zvolila proto, že připomínal mi staré sovětské knihy, když byli už zcela opotřebovany, znovu byli posláni do vazby. Poté mi zbývá jen vložit knižní blok do desek. A udělat ještě dvě takové knihy.

7. POPIS DÍLA

Kniha má 55 barevných ilustrací, velikosti 18x18cm. Stránky jsou složeny harmonikou a vloženy do desek. Desky potáhnuty modrým plátnem, nad ním je vytištěný obrázek. Ilustrace jsou namalovány akvarelem, linka je provedena hnědou tuší. Barvy v ilustracích jsou stlumené, ale některé obrázky zvýrazněny jasně. Převládají zelené, modré a nahnědlé barvy.

Kniha vypráví příběh o tom, jak na planetu spadl meteor, na němž byla mimozemská civilizace. Civilizace se začala rychle rozvíjet, a když se k ní přiblížil zvědavý lidský chlapec, jeden z cizinců náhodně (nebo ne?) usadil v těle chlapce, a šel cestovat po lidském městě. Ale před tímto on se setkal s přírodou okolního světa, kterou představuje duch v masce.

Nejprve se lidé zajímají mimozemšťana, ale později, kvůli nedorozumění mezi ním a lidmi, on se rozhodl, že lidé agresivní a nebezpečné bytosti, a postěžoval si o to svým příbuzným. Oni se rozhodli, že nejlepší obranou je útok a zaútočili na město. Naštěstí duch přírody zachránil lidi a usadil konflikt. Zdá se, že vše dobře dopadlo... ale pro všechny? A co se stalo s duší chlapce, jehož tělo zde usadil mimozemšťan?

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Touto knihou bych chtěla lidem připomenout, že si můžete vymyslet své vlastní žánry a techniky kreslení příběhů. V umění se nestojí za to držet se pevné rámy, jsou vaše možnosti omezeny pouze na vaší fantazii. Chtěla jsem ukázat, že komiks a příběh mohou existovat bez textové složky. Naopak, tento žánr je hodný pozornosti, protože může beze slov být pochopitelný pro většinu lidí na planetě.

Ale nejen to jsem chtěla předat v obrazech. Ráda bych, aby si čtenáři zamysleli na to, že různí lidé mají různé pohledy na věci a okolnosti, a stojí za to být citlivější k lidem kolem aby se zabránilo konfliktům.

9. SILNÉ STRÁNKY

Za silné stránky mé práce považuji neobvyklý příběh a originalitu knihy. Domnívám se, že moje kniha může rezonovat s lidmi všech věkových kategorií, od dospívajících dětí ke starším lidem. Kromě toho, moje kniha nevyžaduje překlad do jiných jazyků, protože obraz je jasný pro všechny. Také silnou stránkou je pro mě barevné řešení. Pani Šalamonová často poukázala na to, že moje práce jsou příliš pestré a neodpovídají barvě okolního světa. Proto se v této práci jsem snažila zadržovat svou lásku jasných barev a přiblížit se víc přirozených a realistických barevných kombinacím.

10. SLABÉ STRÁNKY

Vynalézat nečekané dějové zvraty a vzrušující příběh nikdy nebyla moje silná stránka, takže příběh může být částečně přičíst na slabou stranu. Některé dějové zvraty mohou být špatně pochopeny, čtenáři mohou mít otázky, které zůstávají nezodpovězeny. Důvod spočívá v tom, že některé nehmotné věci a myšlenky je obtížné vyjádřit i ve slovech, ale v obrazech ještě víc.

Taky lekární kresba by mohla být čistší a uhlazenější, často linky vypadají trochu neohrabaný a příliš rovně, a to zejména v místech, kde čekaš na ladné křivky. To je vzhledem k nedostatku času a na velký objem práce, kvůli tomu ilustrace byly kresleny rychleji, než bych chtěla. A samozřejmě je to způsobeno nedostatečnou technikou držení nástroje a nedokonalé kreslení dovednosti.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. MCCLOUD, Scott. Jak rozumět komiksu. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7381-419-9.
2. RATKOVSKI, Natalie. Professia ilustrator-uchimsia myslit tvorcheski. Moskva: Mann Ivanov i Ferber, 2015. ISBN 978-5- 91657-912-3
3. GOBEL, Doro. Im Zirkus. Berlin: Beltz GmbH, 2015. ISBN 978-3407794291
4. MOEBIUS. Arzach. Praha: Crew, 2012. ISBN 978-80-7449-106-1
5. SPIEGELMAN, Art. Maus. Praha: Torst, 2012. ISBN 978-80-7215-441-8

12. RESUMÉ

Свою книгу я решила сделать в необычном жанре - иллюстрированный комикс без слов. К мысли о комиксах без слов я пришла, столкнувшись с языковым барьером и сложностью объяснения словами некоторых нематериальных вещей. Изображение же понятно любому человеку и не требует перевода.

Книга начинается с того, что на землю попадает астероид с инопланетной цивилизацией. Я хотела устроить столкновение двух культур, взглянуть на людской город глазами инопланетянина. Так же хотелось затронуть тему различных точек зрения, показать, как разные люди по-разному могут реагировать на одну и ту же ситуацию. Это может привести к конфликту, если люди не прислушаются друг к другу.

Также мне очень близка тематика природы, ее красоты, и я попыталась привнести это в книгу.

Книга выполнена в технике лепорелло, то есть сложена гармошкой, и ее можно развернуть длинной лентой. Это позволяет смотреть картинки одну за другой. Иллюстрации выполнены акварельными красками, обводка выполнена коричневой тушью. Цвета в иллюстрациях приглушены, но некоторые иллюстрации выделяются яркостью. Преобладают зеленые, голубые и коричневатые цвета. Книга содержит 55 иллюстраций, формат книги 20x20.

13. SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 – Skici ke knize
- Příloha 2 – Pokusy různých technik a jejich kombinace
- Příloha 3 – Ukázky hotových ilustrací
- Příloha 4 – Finální podoba knihy

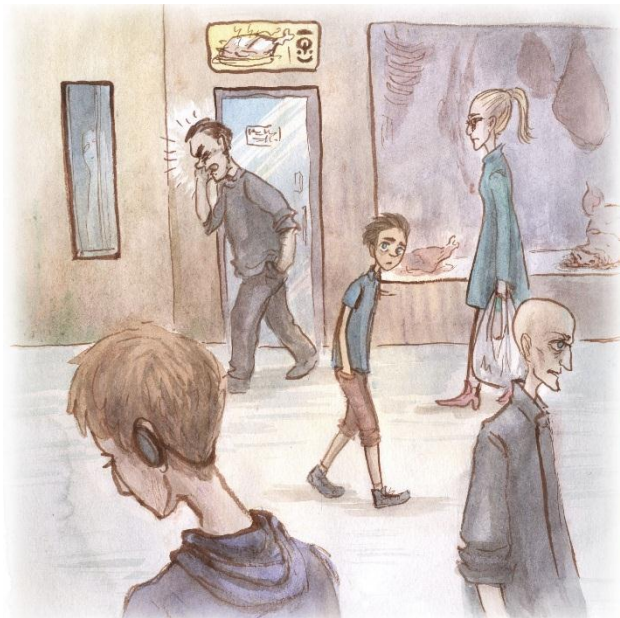
Skici ke knize

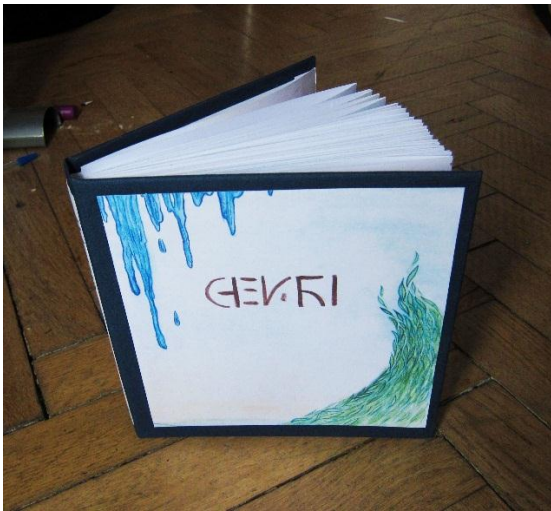
Pokusy různých technik a jejich kombinace

Pokusy různých technik a jejich kombinace

Ukázky hotových ilustrací

Finální podoba knihy